

Slovstvene stvari.

Die Fremdwörter in den slavischen Sprachen.

Von Dr. Franz Ritter von Miklošič.

Enako neutrudni kakor učeni jezikoslovec, slavni gospod dr. Fr. vitez Miklošič, nam je zopet podal zanimljivo delo, po abecednem redu razlagajoče mnogo tujih besed v slovanščini. Ta slovar, kateri je na svitlo dala cesarska znanstvena akademija na Dunaji, ima 68 strani na celej pōli, in razlaga nad 1800 besed, ter med njimi blizu do 900, torej blizu do polovice Slovencem navadnih. Namen te knjige ni, zbrati vse tuje blago vseh raznih slovanskih narečij, ampak samo razlagati težavnejše besede in posebno pokazati, kako je treba razlagati in kje je treba iskati. Za izgled samo nekoliko:

Pecel m. nsl. stiel am obste. marc. — it. picciuolo, lat. petiolus. Diez, wörterb. 2. 51.

Peča f. nsl. peplum. jamb. kroat. peča glag. 16. jahrh., serb. peča: pripni peč. pjesm. herc. 58, serb. auch frustum. danič. — it. pezza, pezzo stück, stück zeug. Diez, wörterb. 1. 316.

Peljati vb. nsl. kroat. ducere, vehere, serb. peljati vb. privare mik. — it. pigliare sumere. Diez, wörterb. 1. 320.

Ovt für olt: dieses suffix ist identisch mit dem it. suffix aldo (cortaldo), prov. aut (pipaut), fz. aud, aut (richaud, levraut), das ursprünglich das deutsche wald, ald ist. Diez, gramm. 2. 349: nsl. brehovt der viel hustet; brnjovt der bettler: brnjati vb.; cemovt der knausser: cemati vb.; dregovt der gerne stösst; marovt (ironisch) der unfolgsame; migovt der unruhige; mrdovt der unruhige; pēšovt der leicht müde wird. marc.; pezovt der gerne quält. marc.; plezovt baumpicker; štr-lincovt der vagabund; tarovt der gerne quält. marc.

Zenso m. gen. žensota; žensev gen. žensva nsl. namensvetter. — it. ven. zenso; nach Boerio vom lat. gens.

Žrebel, žebel, жѣбѣлj m. nsl. clavus; žrebelj rēs.; žebel impages lex.; жѣбѣлjnik bohrer; žbica schuhnägel; žbičar; žbičarija, čech. hřeb. — ahd. grebel, grebil paxillus, mhd. grebel.

Punca, puca f. nsl. puella, kroat. puca. — it. pulcella, asp. puncella, fz. pucelle, vom lat. pullus jung. Diez, wörterb. 1. 334.

Kinč m. nsl. thesaurus. hung. jamb. — magy. kincs.

Raj m. nsl. tanz; rajati vb. tanzen. meg. pol. rej, vortanz, oserb. nserb. reja f. tanz. — mhd. reie, rei; reie vb.

Stariši m. pl. nsl. parentēs, oserb. staršej. — Gebildet nach dem nhd. ältern.

Gotovo bode še večkrat prilika, govoriti o tej važnej knjigi. Fr. Levstik.

Zabavne stvari.

Francozi v Bobovcu.

Burka za kratek čas.

Spisal Šak.

„Francozi — Francozi! Gorjé in joj, — Francozi so blizo!“ — ta strašen glas razlegal se je leta 1797. na cvetno nedeljo zjutraj po starem slavnem Bobovcu. Gospodarji, ki so ravnokar presmece vezali, gospodinje, ki so ravno v pečéh brskale, fantje in dekleta, hlapci in dekletje, — ves bobovski rod plane iz hiš, tresoč se strahu, kakor šiba na vodi. „Francozi?“ zakriči ob enem desetkrat sto grl, in stari in mladi obsipljejo človeka, kateri jim je donesel

ta črni glas. Ta človek pa ni bil nikdo drug, kot bobovski krojač Marko Frfravec. Ves teden klatil se je bil vedi ga Bog kje po „šteri“, krpaje kmetom breguše in mavhe; po beguncih od vseh vetrov izvedel je tam strašno novico, ter odnesel ponoči svoje zdrave peté. In tako ga najdemo vsega upehanega zasopelega v domači vasi, sredi svojih prepadenih sosedov. Hoče mu odreči glas, zastaja mu dušek, in le s silo zajeceljá še na kričanje Bobovčanov, kazaje z roko proti jugu: „Joj, — be—bežite, že so bli—blizo, — hujši so ko Tu—Tu—Turki, — je jih ka—kor li—listja in tra—trave!“ S temi besedami zgrudi se ubogi preplašeni krojač brez zavesti na zemljo. Pa dosta izvedili so Bobovčani, — slednjemu stopijo na glavi lasje po koncu, slednjemu šine groza v kosti in srce. In niso se šli pogovarjat in posvetovat, narazen jo pobrišejo, ko bi jih razpihnila bora, vsak na svojo stran, vsak v svojo koč. Hitro pobaše slehern, kar mu je najdražjega, nekteri zajašejo konje, in v malo trenutkih je ves bobovski rod na begu proti bližnjemu gozdu, njih vek in stok in jok odmeval je od sivih gorá! Pri kurjem repu! tako niso dirjali ne Francozi nekdej pri Rosbahu, ne poznej Avstrijanci pri Sadovi. Drug cepeče po drugem, drug suje drugega, — vsak bi rad bil prvi v gosti šumi, v varnem zavetji, in gorjé mu, komur je ustvaril Bog preslabe ali prekratke one konce, ki jim mi pravimo: nože! Že se mu je zdelo, da mu žvižgajo krogle mimo uh, da ga hoče popasti brkač Francoz za vrat, — v trepetu in strahu ni se upal nobeden ozreti se, da bi ga morebiti ne doletela osoda Lotove žene.

Toliko premogel je tedaj nagel strah nad najhrajbrejši zarod pod solncem, — spravil ga je ob um in pamet, otemnil mu je staro slavo junaštva. Pa saj ima vsak človek v svojem življenji trenutke slabosti, v katerih prevlada slabotna telesnost pogumnega krepkega duha, — ne zamerimo tedaj vnukom nezmagljivih očetov! K temu pomislimo, da Bobovčani v svojem skritem kotu med gorami že niso videli od turških bojev sem sovražnika „inter muros“ (za svojimi plotovi), in so malo marali za homatije, ktere prevračajo veliki svet. Ali zdaj — zdaj prilomasti tako nenadoma v slovensko deželo tuja vojska, o kateri še niso bili ničesar slišali, zvoha njihovo skrito gnjezdo, — in jih opláši, ko lisica kurje pleme! V njih domišljiji bili so Francozi divji rod samih velikánov, pesoglavcev in rabeljnov, ki se je pripodil najbrž iz devete dežele, kakor nekdej Huni, Tartari in Turki, plenit in morit.

Po vsem gozdu razleteli so se ubogi begunci, samo majhen trop držal se je svojega župana Jake Habzeka. Še le v temni goščavi, pet ur daleč od svoje domačije se ta trop ustavi in si oddahne. V vseh obrazih bila je podoba obupa in nadloge, opešani spokapljejo po zemlji, kakor muhe, nobeden ni spregovoril besedice, slišalo se je le ihtenje in stokanje. Slednjič začne modri župan žalovati in tožiti na glas: „Oh joj! kakošna grozna nesreča doletela te je slavni Bobovec, nekdej gnjezdo prvih slovenskih sokolov, kaj godí se zdaj s teboj, preljuba domačija, kjer smo preživeli toliko srečnih dní! Jeli še stojite, naše drage hiše, ali služite krutim sovražnikom mesto grmade, v katerih ognji si pečejo naše prešiče in goveda? Jeli še živiš, črnko, naš srenjski bik, ali se že mastijo s tvojimi bedri tuji divjaki? Čoga, moja predobra kravica, ki si me obdarila že s petnajstimi teleti, še tičiš mar v svoji zvesti koži? Oj, — prežalostna osoda, kaj smo zakrivali mi pošteni Bobovčani, da nas kaznuješ tako hudo in strašno?“

Tako in enako tarnal je stari župan, podoben Rimljanu Mariju na kartaških razvalinah, in ž njim tožil

in vekal je slednji Bobovčan. Še le proti noči se begunci malo pomirijo, in splezajo nekteri na najviša drevesa, drugi na bližnjo goro, da bi videli plamen ali vsaj dim goreče domačije. Vendar kako se zavzamejo, ko ne zagleda nobeden ne sledú ognja, marveč le čist zrak in jasno nebo! Začela se jim je povračati tolažba in nada, češ, da so morebiti sovražniki, zadovoljni z obilnim drugim plenom, prizanesli njihovim kočam. Naposled sklenejo, poslati v noči proti Bobovcu ogleduhe, da bi izvedeli, kako in kaj? (Dal. prih.)

Dopisi.

Dunaj 23. marca. — Po širocem mestu daleč raztreseni dijaki raznih slovanskih narečij zbrali so se na večer pred sv. Jožefom od vseh strani tako mnogobrojno, da vélika dvorana „pri treh Angeljih“ skoro ni imela zadosti prostora za vrle sine majke Slave, kateri so prišli preuzvišenega škupa J. J. Strossmajerja slaviti, po pravici ponosni, da imamo moža, kateri je dika našemu južnemu narodu, ktereга slavijo vsi Slovani. V krasnem govoru je popisal na kratko nek Hrvat njega život in delovanje, ter sklene z željo, naj bi mili Bog na blagor našega jugoslovanskega naroda dolgo časa življenje mu ohranil Gromoviti „živio-klici“ so pritrjevali tej želji. Bolje bi bilo, da ne bi bil te dobre volje kalil govor nekega vročokrvnega Poljaka, kateri nam je hotel po njihovi navadi majhen kamen v mlado cveteč ograd slavjanske vzajemnosti in bratinstva vreči s tem, da nas je hotel o simpatijah (!) Poljakov do Magjarov prepričati. To je bil za kratek čas ogenj v strehi. Močno gibanje in velika nezadovoljnost postane med vsem društvom, dokler mu ne odgovori nek Hrvat, rekoč: Kdor simpatizira z narodom, kateri se je za obstanek Turčije z našim sovražnikom Turkom zvezal, ta ne more pri nas simpatije najti; kdor pa z našim sovražnikom simpatizira, ta je naš sovražnik! — Al tudi to zoperno epizodo smo hitro pozabili, in sopet se je v krasnih govorih o njegovih zaslugah in z lepim petjem Strossmajer častil. — Treba je, da se spominki postavijo temu slavnemu možu, kateri stoji protivnemu, naravnemu in nenaravnemu viharju kakor skala, — kateri živi v naših srcih neugasljivo v podobi sloge, in posebno v podobi edinstva Jugoslovancov. Složnosti nam pa je posebno treba v taki dôbi, v kateri se tiste pravice, ktere se predrznemu narodu brez merila dajajo, našim narodom proti pravilu ravnopravnosti s silo jemljejo, — v dôbi, v kateri so si vsi neslovanski narodi na zastavo svojo napisali: „Slovane in njih pravice zatreti“, v dôbi, v kateri države nesrečnega naroda samo za tega voljo od stoletnega jarma osloboditi nočejo, ker je slovanski! — Tukajšnjo slovansko pevsko društvo napravi 3. aprila véliko besedo.

Iz Trsta. Gosp. Peter Žeravec, rojen Kranjec, je imenovan za predsednika c. k. deželne sodnije v Trstu. — Gosp. prof. Janez Jesenko je imenovan za profesorja na c. k. viši gimnazii tržaški.

Iz Jelšan 5. marca. (*Slovesnost pri prvi besedi v čitalnici.*) Dolgo časa smo čakali dovoljenja za napravo čitalnice; nekteri Jelšanci so že potrpežljivost zgubili, in so za gotovo mislili, da nam čitalnica, taka dobra naprava, ne bo dovoljena. Al na enkrat, kakor solnce, ki zjutraj na zemljo posveti, se razglasi po naši okolici, da so pravila naše čitalnice potrjena. Brž se podá tukajšnji odbor k gospodu predsedniku, in sklene prvo besedo na pustni pondeljek napraviti. Nedeljo pred tem pondeljkom že je naznanjala slovenska zastava tukajšnjim prebivalcem, da se bliža dan národne slovesnosti. Pondeljek pride. Veter je kakor nalašč pojenzaval, in vreme nam je bilo ugodno, kakor da bi

nam hotlo reči: veselite se v narodnem poštenji! Okoli sedme ure začnejo dohajati tudi vrli bistriški gostje; vsem se je že od dalječ na narodnem domu lesketal srčen „pozdrav.“ Dvorana je bila krasno z lavorovim in bršljanovim perjem ozaljšana, v narodnih barvah oblečena, in na zidu brala so se imena slavjanskih prvakov z lavorjevih peres zložena. Na odru pa je stala podoba presvetlega Cesarja, imajoča na desni cesarsko in na levi narodno zastavo. Visoko nad to podobo pa se je lesketalo naše geslo: „Naprej!“ — Sedma ura pride. Domači pevci v velikem številu, opravljeni v narodni obleki se zberejo na odru in vrežejo prav moško in z veliko pohvalo sprejeto hrvatsko pesem: Budnica. — Potem stopi na oder predsednik gospod dekán, in blizo tako-le govori:

„Prečastiti gospodje in spoštovani udje tukajšnje národne čitalnice! V veliko čast si štejem, da ste me tukajšnje čitalnice predsednika izvolili; z veseljem nastopim vodstvo po slavnem c. kr. namestništvu v Trstu dne 14. svečana t. l. potrjenega društva, čegar namen je: omika slovenskega jezika, da se povzdigne na enako stopnjo in k enakim pravicam, kakor jih imajo drugi národni jeziki; — da se po njem čedalje bolj oživlja slovenski duh in ljubezen do domovine; — da se podučuje ljudstvo v mnogih vednostih, kar se le doseči more, ako se mu dobre bukve in časniki po prav nizki ceni v roke podajajo. Kar se pa pravic národnega našega jezika v uradnijah tiče, zadeva naše zahtevanje zdaj le tiste kancelije, ktere imajo z ljudstvom opraviti. To pa je vendar živa pravica, da ima naše ljudstvo pravico terjati, da se vsa pisma, ktera ono v roke dobiva, v slovenskem jeziku pišejo, zato, da jih more razumeti. Dostikrat dobí kmet nemški list v roke, ktereга še ne pogleda ne, ampak vrže ga v kot, in tako se zgubi; zato veliko tacega ne vé, kar bi mu trebalo. Koliko ljudi po deželi bi se rajši nauka v branji poprijelo, ako bi videli, da jim koristi. Slovenščina v šolah, nemščina pa v uradnijah: to nikakor ne gré skupaj! Potrebno in mogoče je toraj, da se sledeča pisma brez zadržka v slovenskem jeziku narejajo: pobotna pisma, pogodbe, dolžna pisma, ženitna, sporočilna, kupna, menilna, mitna in vsa dedinska sporočila, in sploh vsi listi, ki se zavoljo kakega utrjenja pravic Slovincem v roke dajo. Ako pa hočemo mi Slovenci, da se bo beseda spolnila, potreba je, da se slovenski jezik oživi, omika, povzdigne, da doseže čast in pravico, ki mu greste. K temu je pa združene moči potreba. S polnim zaupanjem, častita gospoda! se moremo na vrle domorodce krog in krog po Slovenskem zanašati. Od takih vrlih možakov že govori kraljevi prerok v I. psalmu: „Srečen je mož, ki ne dela po nasvetu hudobnih — — — temuč po Gospodovi postavi svojo voljo ravná; podoben je drevesu, ki o pravem času sad obrodí; karkoli počne, pojde po sreči.“ — Njegov spomin ne bo prešel, in po njegovem imenu se bo prašalo od naroda do naroda. Ponavljajmo njih imena enako Grkom in Latincem, ki so se svojih mecenatov hvaležno spominjali. Kakor žvrgolí v logu slavček pesmice sladke, tako je naš izvrstni pevec Vodnik svoje pesmi prav po domače prvi prepeval. Vse je Vodnika rado poslušalo: ob Soči in Muri, ob Savi in Dravi so njegove pesmi ogrevale dobrovoljne Slovence. Spomin svoj si je starček sam prav živo napisal, rekoč: „Latinske, Helenske, Tevtonske učim, za pesmi slovenske živim in gorím.“ — Kakor je kranjski Vodnik prav po domače zapel, tako je učeni Ravnikar prav po domače povedal, in je svojim rojakom jasno pokazal, da čista slovenščina le je na kmetih domá. Ravnikarjeve zgodbe sv. pisma so toliko bogata zaloga zlatih slovenskih jabelk, da iz njih vsak mlad Slovenec lahko obilno

(gelber Ocker) imenuje. Vsa ta zmes se dene v škatlje, da se strdi in potem shrani.

Rabi se pa tako-le: 1 funt te zmesi se raztopi v 2 bokalih in pol vrele vode in meša tako dolgo, da je vse kakor sok. Še topla ta zmes se s penzeljnom pomaže po tleh. V nekoliko urah se popolnoma posuši, in zdaj, ko je vse suho, se tla drgnejo s krtačo, ki je za likanje tál napravljena, in potem se tla še s kako kosmato volnato stvarjo polikajo, da se svetijo. Za eno sobo je potreba pol funta te zmesi, ktera trpi 6 mesecev.

S to zmesjo tudi slabotni ljudje lahko likajo tla; tla se svetijo kakor luč, in rumena ali rjava barva, ktera se stanovitno drži tal, je veliko cenejša kakor tekoči lak; pa tudi stanovitno je to bolj, kakor vsaka druga likarija.

Natoroznanske stvari.

Kako tudi živina izbira rastline.

Bog živini ni dal pameti kakor jo je dal človeku, da se podučén sam lahko varuje škodljivih ali celo na smrt strupenih rastlin in zelišč. Vendar je modri Stvarnik pamet namestil z nekim nagonom, ki ga je vcepil naturi živinski, da se zdržuje, kar ji je škodljivo, in sega le po tem, kar ji dobro tekne. Ker živina nima, kakor človek, varha, ki bi ji veleval: „to jej, tega ne!“ zato ji je poseben nagon (instinkt) zvest varh.

Visokoučeni K. Line je po 2314 skušnjah našel, da goveda jedó 276 rastlin, 218 pa se jih ne dotaknejo, — ovce jedó 387 rastlin, 141 pa ne, — kozé jedó 449 rastlin, za 126 ne marajo, — konji jedó 262 rastlin, pred 212 se jim gnjusi, — prešičem je le 72 zelišč všeč, za 171 ne marajo.

Cesarske postave.

Nova poštna postava.

Po cesarskem ukazu od 21. januarja 1867. leta se je tarifa za to, kar se po cesarski vožni pošti pošilja, nekoliko znižala, in posebno je za pošiljanje denarja po pošti nova naprava prav ugodna, po kateri še pisma ni treba, ako hoče kdo komu denarja poslati. Ta naprava so poštné nakaznice (Post-Anweisungen), ki so 15. dne sušca t. l. vpeljane bile.

Če tudi se večí zneski kakor le do 25 gld. lahko pošiljajo po teh nakaznicah, vendar je pošiljanje denarja do 25 gold. po tej poti najbolj priročno.

To se pa tako-le godí:

Ako hočeš denarja od 1 do 25 gld. komú po pošti poslati, pa nočeš mu pisma pisati, pisma pečatiti in drugih sitnosti imeti, greš na pošto, pa rečeš, da hočeš toliko in toliko goldinarjev in krajcarjev po poštni nakaznici poslati.

Ko si izročil denar, prejmeš zastonj nakaznico, na katero se zapiše denarni znesek, — komú se pošlje, — in kdo ga pošlje. Na to izkaznico, s katero pošlješ do 25 gold., pritisneš le pismeno marko za 10 novih krajc. S tem je vse plačano: poštnina in sprejemnica (recepise) in še nobenega družega pisma ti ni treba. Tisti, komur denar pošlješ, že morebiti tako vé, čemu mu pošlješ denar; ako pa ne vé, mu na nakaznici to lahko zapišeš, zakaj na desni strani stoji napis: „Ime in stanovanje pošiljalca“ . . . „plačilo se nanaša na moje pismo od . . .“ ali „na Vaš račun od . . .“

Da si denar po pošti na tej poti poslal, to ti pošta potrdi s pobotnico (kvitanco).

Ta naprava je v našem cesarstvu nova, v družih državah pa že veliko let navadna. Za pošiljanje denarja je velika polajšava.

Samo velikih zneskov po teh izkaznicah pošiljati na male pošte, bi utegnilo takrat zamudno biti, ako postavimo, v Ljubljani oddaš po nakaznici 300 gld., ki jih ima mala pošta v Črnomlji ali kje drugje izplačati, pa jih v tistem hipu ne more, ker jih nima; pri takih okoliščinah bo treba sprejemniku toliko časa čakati, da pošta sprejme denar. To je v 5. opazki teh poštnih nakaznic rečeno, da vsak vé, ako bi denarja brž ne dobil.

Nobenega zadržka pa se ni bati pri malih zneskih, in zato je pošiljanje denarja po nakaznicah priporočila vredno.

Slovensko slovstvo.

* *Lira Sionska*. Napevi cerkvenih pesem, zložil France Gerbic v Pragi.

Z razposlanima dvema listoma, to je, za mesec avgust in oktober, ki sta poprej zaostala, pa ravnokar zdaj na svitlo prišla, je dovršen celi 1. zvezek lepega dela, ki se ga je lotil izdatelj, trdni naš muzik gosp. Fr. Gerbic. V 12 listih, ki delajo 1. tečaj, nahajamo 61 pesem za različne prilike in cerkvene godove. Cena vsem skupaj je le 2 gold. Kako malo krajcarjev za toliko izvrstnega blaga! Na zavitku pa nahajamo sledeče naznanilo gosp. skladatelja:

Mnogo opravila in okoliščine me sedaj zadržujejo dalje izdavatí „Liro Sionsko.“ Prestati mora toraj za toliko časa, dokler bom zopet utegnil jo nadaljevati. Naj mi toraj nihče ne pošilja naročnine na II. tečaj, predno ne razglasim, da pričnem delo zopet izdajati. — Kdor želi I. tečaj Lire Sionske, ga še lahko dobí; cena mu je 2 gold. Kdor bi si želel za ta tečaj še posebnega zavitka na barvanem papirji, ga lahko dobí, ako pošlje 10 kr. za razpošiljavne stroške; zraven se mu tudi list II. (februar) lahko priloži še enkrat, ako je morebiti dobil vprvič kak nerazložno tiskan eksemplar tega čísla.

V Pragi 1. marca 1867.

Zabavne stvari.

Francozi v Bobovcu.

Burka za kratek čas.

Spisal Š a k.

(Dalje.)

Pa kdo bo šel vohat in zalezovat sovražnikov peglavcev, kateri še utegnejo žreti same ljudi? — to bilo je drugo vprašanje. Toliko srčnosti, tega ne smemo zamolčati, ni bilo v nobeni bobovski koži, da bi si bil upal kdo podati vragom v kremplje; dobro znan bil jim je pregovor: „Kdor nevarnost ljubi, bode ga konec v njej.“ Naposled premotijo vendar-le dva hlapca, obečavši jima zlate gradove in nove prazniške škornje; revno hlapče mora pač mnogokrat za svojega gospodarja seči v ogenj po pečene hruške. Na videz srčna udarita jo hlapca proti vasi, vsak po drugi poti; skoro naredí se noč, črna temna noč, da bi se dala šlatati, in konec je bil Bobovčanom nesrečne cvetne nedelje leta 1797.

Kaka pa se je godila tačas, ko so se klatili po goščavah njegovi sinovi in hčerke, glasovitemu Bobovcu? Se je razsipal mar v prah in pepel, ali so jo potegnili Francozi z njegovimi velikanskimi zakladi? O kaj pa še! Stal ali prav za prav čepel je po svoji stari šegi v svojem koticu mirno, kakor že pred pet sto leti. Le

lačna živad drla se je v njem, sicer vladal je sveti pokoj. Vendar ne, nobene laži! V najlepšo njegovo hišo vgnjezdili so se neznani, nepovabljeni gostje, in glasilo se je ž nje vriskanje in petje. Glejte le: notri pri mizi sedijo trije rjavi brkači, jedó, rekel bi skoro, da žrejo tolstega purana in pijejo suho vince, ko bi se bili postili in pokorili vès dragi sveti post, ali ko bi jih srečala bila lakota. Tako veseli, živi in brezskrbni so, da bi ne mógli bolje biti na pustni dan. Pa pasja noga! to niso slovenski ljudje; vsa njih postava in prikazen je nenavadna, čelarna, vzlasti pa njih žlobudranje in klepetanje! Zopernaravno, na nos jim teče to, pač mora biti „barbarsko.“ So tedaj te pokveke res iz devete dežele divjaki? Napačna je ta, moj prijatelj, marveč: to so sinovi najomikanejšega naroda pod solncem, kateri se redí le s „frajastjo“ in „glorijo“, čegar muhe loví celi svet, z eno besedo: to so Francozi.

Ni se tedaj zlagal bil krojač Frfravec; priroštali so zares v Bobovec Francozi, samo da niso bili niti velikáni niti pesoglavci, in da so mesto cele vojske prišli le trije; pa še ti trije so bili le beguni ali desertêrji. Šment si ga vedi, zakaj neki so se izneverili gospodu Bonapartu, — jim je li delil premale cmoke, ali so se zbalí bežečih cesarskih trum? Kdo ve? Mogli pa so že imeti čudne nose, da so vedeli izduhtati to najvarnejše zavetje sveta; kajti še zdaj je le malo-kterim znano, in zastonj ga iščeš na Kozlerjevem zemljovidu.

Izprva zavzamejo se gospodje desertêrji, da so pred njimi pobrali šila in kopita vsi živi in mrtvi te vasi; za drugimi je ušel namreč tudi prestrašeni krojač, ko se je prebudil iz medlevic. Bojé se kake zvijače, preiščejo vsako kočó, — pa nikjer ni človeškega sledú! Pa vojak vé se hitro udomačiti; lačni in upehani so bili, brez dolgega premislika napravijo si tedaj južino, kakoršne še jim najbrž ni njihov general nikoli dal. Pa saj je tudi v Bobovcu puranov in vina bilo, ko pri nas vrabcev in vode. Da so pri takošni dobri gostii potem prihajali čedalje veselejši, da se jim je popolnoma razvezal jezik in so pozabili vse pretrpljene trude in težave, tega jim ne zamerim ne jaz ne ti, ljubi bralec, kajti ob enaki priliki bi tudi mi dva ne sedla tiho za peč. Poznal pa bi tudi rad človečeka, kteremu bi zlato slovensko vince ne razgreló srca kakor ogenj pečí. Kako se je godilo na dalje ta večer trém Francozom, jeli so spali pod posteljo, jeli pod mizo, tega pozvedeti mi ni bilo mogoče, — pa tudi ni nobena škoda. Gotovo pa so se prepričali, da slovensko vino, kakor črna mati noč, ima svojo moč! Tedaj lahko noč!

V črni šumi bobovski rod ni mogel niti jesti niti zatisniti očes; hudo trla ga je skrb za svoj in svojih očetov dom. Željno pričakovali so nazaj izposlanih ogleduhov, kajti hujše nesrečneža muči dvomba, ko žalostna resnica. Naposled, ravno ko je začela odpirati zora svoja zlata vrata, pridirja en hlapec.

„Jemenesta, vse gomazi po vasi groznih Francozov, kakor mravelj“ — zakliče jim že od daleč nasproti. Pripovedoval je potem na vsa usta, kako je bil v temi zlezal po štirih okoli plotov celó blizo vasi, kako jih je videl pečí si v dvorih v velikem ognji cele bobovske vole in svinje, kako bi ga bili skorej zagrabili za vrat, če se ne bi odkadil še o pravem času urnih nog.

Da-si so temu hlapcu sicer pravili, da rad s preveliko merico meri, danes bile so jim njegove besede gola resnica, — in zatoraj zaženejo vnovič vsi glasen jok in stok. Župan Habzek naglaševal je, ko včasi pri nemških romarjih kak dedič, in vsi njegovi podložniki so javkali za njim. Le hlapcu, kateri je donesel črni glas, ni se htelo prav vdati; da, na tihem se je smejal,

misleč: „Le derite in cmrdajte se neusmiljeni skopini, ki trpinčíte nas uboga družinčeta noč in dan s težkim delom, pa še nam trgáte od zasluženega plačila! Prav se vam godí!“

Toda ni dolgo trpelo ne hlapčevo veselje ne vkanje Bobovčanov. Kajti kako uro potem prisope drug ogleduh s celó drugačnim naznanilom. „Hvala Bogu“, zakliče, „prazen je bil naš strah, ne enega sovražnika ni v Bobovcu.“ Hotel je še dalje govoriti, pa pretrga mu besedo sto glasov: „Lažnjivec, potepin, izdajavec!“ Ko bi trenil, obsuje ga vse mlado in staro, župan pa zareži nad njim s povzdignjeno gorjačo: „Kaj? smo li mi tvoji norci? Ali bi nas spravil rad divjakom v pest?“ Tako je bila žalost vse spravila ob up, da so se jim zdele besede poštenega hlapca neverjetne. Izprva stal je ves osupnjen, misleč, da so ga ukanile njegove oči in ušesa; ko pa zve, da je bil prvi ogleduh došel z nasprotnim oznanilom, začne tega zmerjati na glas lažnjivca, in hitro vname se med njima hud prepír, kteremu naredi slednjič župan konec s tem, da zapové obá zvezati. Resno trjenje in zagotovljenje sicer vrlega hlapca, kateri je došel pozneje, spravilo ga je vendar-le v dvombo nad besedami prvega.

(Dalje prihodnjič.)

Ozir po svetu.

Turki.

Spisal M.

(Dalje.)

Ozmanov oče je bil Ertogrul. Svojo malo državico je po previdnem vladanji kmalu povekšal in jo že precej močno zapustil svojemu sinu leta 1296. Od tega časa se je imenovala ta turška država ozmanska.

Ozmanova prva skrb po nastopu vlade je bila ta, da utrdi še bolj svojo državo, druga pa, da jo tudi razširi. Obrne se proti Niceji in Nikomediji, ki ste bili poklicali Mongole na pomoč. Al Mongoli so jima kaj malo pomagali. Otoke v grškem morji so bili prebivalci iz straha pred Turki tudi že zapustili in vse je vrelo v Carigrad. Revščina po celem cesarstvu je bila strašna, in tudi vojakov je manjkalo, ker ni bilo denarja, da bi jih bili plačevali, in vrh vsega tega v več mestih nastane kuga, posebno v Brusi. Najbolje nam popisuje stan grškega cesarstva o tem času neki grški pisatelj okoli srede 14. stoletja. On pravi: „V poprejšnjem času je imelo življenje še nekaj božjega na sebi; poznalo je ravno pot k veri in čednosti. Bilo je polno nebeške vode, ki je delala duha poslušalcev rodovitnega in ga vodila k dobremu. Al s časom je bilo vsega tega konec, tako, da je zginulo dan danes vse, kar je poštenega in se potopilo tako rekoč v globočino morja. V cerkev se je vrinila splošna kuga in nastala je taka nesramnost, da se slišijo za en sam obol strašne rotije. Luč vere in pameti je ugasnila. Sploh ni družega ko zmešnjava. Veliko se jih je lotila živalska nevednost. Nobeden ne vé, kaj bi koristilo in osrečilo in v čem se ločite pobožnost in hudobija. V cesarstvu grškem tedaj ni bilo ne duševne, ne materijalne moči. Sovraštvo med vladarji in prepíri za prestol so bili tako omorili in zaslepili Grke, da so se tako daleč pozabili, v svojih prepírih Turke na pomoč klicati.

Leta 1326 pade Brusa Turkom v roke. Ozman zvé to novico na smrtni postelji. Opominjal je še sina Urhana, da naj bo pravičen, ponižen in pobožen, in da naj mu bo njegova prva skrb blagor narodov in razširjanje islama. Zapustil je državo lepo vredjeno svojemu sinu Urhanu (1326—1359). Še v novejšem času so ro-

Slovani se tresejo od jeze, ker imajo to, česar nočejo.

Nemci se tresejo od strahu, da ne dobó tega, kar hočejo.

Vprašanje.

Ogri imajo zdaj ministerstvo; ali pa tudi ministerstvo ima že Ogre? — to je vprašanje.

Kako dolgo kós živi?

Pravijo, da kós navadno 8 let živi. Moj kós pa — pravi domorodec in prijatelj — ki sem ga dobil z Brezja v Šmarski duhovni, mi je zvesto prepeval od l. 1853. do 1867., in vrnil se je v svoj nič nazaj, ko je tako lepo svojo nalogo zvršil. Znal je več vižic in rezal jo je tako moško, da se je pol ure daleč razlegalo. Nikoli me ni žalil, nikoli pri ljudéh obiral, nikoli svojega rodú in domovine tajil. Žal mi je po njem, pa vendar nočem tarnati, kakor marsiktere odveč mehke gospejce ali gospodičnice, ki so jim tički in psički skoraj milejši in draži od njih držine in domovine. Povejte pa vendar prijatli, ali se ne spodobi, da bi tudi jaz njemu v hvaležnost in spomin eno zakrožil, ki mi je toliko let tako zvesto pel? Ta-le tedaj naj mu veljá:

Kós moj, štirinajst let si mi prepeval,

Srce tožno mi hladil, ogréval;

Duše nimaš, logov črni sin!

Pesem naj ohrani ti spomin.

Iz dolenskih hribov.

Zabavne stvari.

Francozi v Bobovcu. *)

Burka za kratek čas.

Spisal Š a k.

(Dalje.)

„Ej čakajte le, pokveki, ne damo si od vaju vezati kosmatih na nos“ — tako zagrozi se prebrisani Habzek in zbere koj „prisežene može“ kot svétnike najviše bobovske sodnije. Oba hlapca vzamejo v ostro zaslišbo, in imeli so kmalu mačka v mavhi! Lažnjivo hlapčè, da-si sicer vrlo polzkega jezika, zamotalo se je v grozne protigovore, in blebetalo je potem vse zmedeno. „Laž na laž“ rekel je naposled predsednik, vtelešena modrost, „mislím, petdeset gorkih na sedálo spravilo ga bo na pamet in resnico.“ „Petdeset gorkih“ — pritrtili so vsi svetovalci. Al ta neusmiljeni izrek zadene hudodelnika kakor strela z jasnega; obledí od temena do pete, pade na kolena, in s povzdignjenimi rokami prosi: „odpustite mi, ljubeznjivi oče župan, odpustite mi za božjo voljo.“ Toda s tem, da je priznal sam svoj greh, vlil je le olje v ogenj; kakor truma volkov plane zdaj bobovska drhal na-nj z batinami, pestmi in kletvami. Gotovo ne bi bil odnesel zdrave kože in celih kosti, ako bi ga ne bili ubranili sodniki srditih Bobovčanov, klicaje, da se mu bo naštelo vseh prisojenih „petdeset“ pod staro lipo sredi vasi, kjer so že od starodavnih časov topli svoje zločince ali delinkvente.

Zdaj ni bilo duše, ktera bi dvomila nad resnico besed družega ogleduha. Brez pomislika udarijo tedaj begunci proti dragi očetnjavi nazaj, najsrčnejši korenjaki naprej. Zvezanega so vlekli obsojenca s seboj. Ko pa drenchljajo in šlatajo tiho v upu in strahu po gozdu naprej, — udari jim iz daljave na ušesa nena doma glas. Vsi groze ostrmé. Čedalje bliže se je čul neznan glas; in slednjič — slednjič spoznali so po njem

svojega bobovskega lončarja Dideldidajčeka. „Kje neki ste Bobovčani?“ — klical je na vse grlo v eno mer. Zdaj župan Habzek zakriči: „Kaj pa je? Tu-le smo.“ „Za Božjo voljo, dirjajte domú“ — bil je odgovor iz daljave — „imamo jih, imamo zaprte divje Francoze!“

Begunci niso vedeli, je li bi upali lastnim ušesom; gledali so drug družega debelo. Pa v tem že priskače do njih vés radosten Dideldidajček, bobovski šegavec, in jame pripovedovati na vsa usta, kako je on z nekaterimi tovarši zasačil v županovi hiši omenjene tri Francoze. Kakor sem namreč že povedal, razleteli so se bili vaščani v prvem strahu na vse strani po gozdu, in nekteri možje so že drugo noč pritavali k svojim kočam nazaj, da bi zvedeli njih osodo. „Mislíte si samo“ — tako je govoril lončar — „kako smo se prestrašili, ko zagledamo v temi v županovem hramu luč; pa ker ni bilo drugje nikjer ne duha ne sluha od sovražnikov, rečem jaz: zdaj le tiho, lahko se je vrnil župan domú, ali pa se je pritepel kak capin k nam; videti moramo, kako in kaj? Kakor mački zlezemo vsak na drugi strani okoli plotov k hiši; jaz prvi poluknem skozi okno, in kaj meníte, da sem zagledal? Tri velike brkaste divjake, ki pa morejo že francozki vojaki biti, ker so oblečeni skoraj ko naši cesarski. Pokali in žrli so, pa še skakali in vriskali vmes, ker so se bili že „starega“ jako našli. To smo vse dobro videli mi možje zunaj; kar nam drugim šepetne Tukačov Tone na uho: Veste kaj, saj nismo mevže, pet nas je močnih in trdnih, čemu bi se bali teh pijanih „fagabuntov?“ Hajdimo nad-nje!

Ni bilo treba nam tega dvakrat reči, srčnost šine vsem v kosti. Hitro poiščemo si sekir in kos, pa kar udarimo v hram. Zvežemo jih ko mesarji teleta, da-si so kleli in kričali hujše od Turkov. Pometali smo jih potem in zaprli v svinski hlev, po katerem še zdaj razsajajo, da bi se lahko podrl. Le hitro domu, da jih boste videli!“

Tako dobro odrezal se je junak Dideldidajček, bobovskemu rodu pa se je spremenil strah v neskončno veselje. Kar je bilo mladega in starega, možkega in ženskega, vse zagnalo je grozen krič in vrisk, da so pobegnili iz onega gozda vsi medvedje in lisjaki, pa jih še dandanes ni nazaj. Spustili so se mahoma proti vasi, hitreje, ko so bežali poprej iz nje. Ali medpota skoči jim njihov obsojenec v stran, in zgine v goščavi; niso ga videli več, srečno odnesel je peté odmerjenim „petdeseterim.“ Bobovska in ljubljanska policija pa ga neki še iščete in preganjate današnji dan po vseh kotih nesrečnega slovenskega sveta.

Dospevši do svojih priljubljenih koč, prepričali so se Bobovčani, da se ni zlagal lončar; kočé kazale še so zdrava svoja rebra, krave in voli pa svoje rogove. Tudi Francoze so še imeli v kletki, pa ti tički se niso dobro počutili, kajti kleli in razsajali so notri, ko za časi zverine tulijo in divjajo po kaki menažeriji. Ali zunaj stražili so ž njih lastnimi puškami zmagavci še z večim ponosom kakor nekdanj „purgarski gardisti“ na Grački „hoptvahti“. Z neskončnimi živio- in slava-klici pozdravi bobovsko ljudstvo hrabre svoje junake, vredne sinove slavnih očetov, rešitelje stare domačije. Ko si je potem okrepčalo lačne želodce z bobom, skličé župan po šegi rimskih konzulov ves rod v veliko skupščino. Troje vprašanje postavil je tu gospod predsednik slavnemu zboru: „Kaj bi počeli z divjimi jetniki? kako bi dali plačilo zmagonosnim junakom? in kaj bi se naj storilo, da obvaruje svojo vas v prihodnje enakih ali še hujših napadov?“ — Zdaj se je vnel krič in prepír, sukalo se je na enkrat sto jezikov!

(Dalje prihodnjič.)

*) Tudi „Mlinar Matne“ pride na vrsto. Ali bote kaj za „koleदार“ poslali? Vred.

jeti, da se je ta tujka pozneje mogla odcepiti od besedice po ter osnovi gan dati samostojnost. Kder se torej snov gan kaže nezložena ali zložena z drugim razmernikom, smemo soditi, da tamkaj mora imeti v domačem jezici koreniko. Dalje vidimo, da ta beseda znači nečistoto, gnusobo, nesnago: strsl. *поганъ* adj. *impurus*, *поганити* profanare; nsl. *pogan* vrag *spiritus immundus*, opoganiti se *stercore inquinari*, ganoba schande; blg. srb. *pogan impurus*, *poganiti polluere*, *pogan f. stercus* — v tem poméni rabi *pogan* (*excrementa*) tudi Kurelcu v spisi: imena vlastita i splošna domačih životin, — *malorus. pohanyj sordidus*, let. *gânit maculare* itd. (Kon. prih.)

Za poduk in kratek čas.

Pisma in časniki v Avstrii.

Drugi zvezek knjige „Statist. Jahresb. der öster. Monarchie“ za leto 1865 popisuje število pisem in časnikov našega cesarstva tako-le:

Na vsako glavo so se v tem letu štela skor 3 pisma, — šlo je namreč 1865. leta po pošti 96 milijonov in 215.510 pisem, in pa 1 časnišk list, kajti vseh listov skupaj je izšlo 37 milijonov in 24.343. To število pa veljá le po čez šteto, po posameznih deželah našega cesarstva je v tem razloček. V Avstrii pod Anižo je zavoljo Dunaja prišlo 12 pisem in 9 listov na vsakega človeka, — v Avstrii nad Anižo, na Salcburškem, Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem, Tirolskem in Českem med 3 in 4 pisma in pol do 1 lista, — čez eno pismo, vendar pa ne 3 pisem se je na enega človeka štelo na Marskem in Šlezkem, na Dalmatinskem, Ogorskem, v Galiciji, Bukovini, na Hrvaškem, Slavonskem in v vojaški Granici; — še eno pismo pa ni prišlo na enega človeka na Erdeljskem; na Hrvaškem in Slavonskem pa se je bralo najmanj časnikov; še le na 100 ljudi so se šteli 3 listi, na Ogorskem na 60, na Marskem, Šlezkem, v Galiciji, Bukovini, Dalmaciji na 25, na Erdeljskem na 10.

Kako pa je to v družih državah? Na Pruskem štejejo na enega človeka leto in dan 7 pisem in 4 časniške liste, — na Francozkem 8 pisem in 6 listov, — na Angležkem 20 pisem na vsacega človeka leto in dan.

Kakor se telesni napredek dežele sodi po tem, ali se več ali manj mjila (žajfe) porabi v tej ali uni deželi, tako se tudi družinski (socijalni), trgovski in politični napredek sodi po številu pisem, ki se leto in dan pišejo v tej ali uni deželi in po številu časnikov. — Tedaj tudi po tem merilu nismo Slovenci tako zadej v omiki, kakor bi nas radi imeli nekteri — prijatli naši.

Kratkočasno berilo.

Francozi v Bobovcu.

Burka za kratek čas.

Spisal Š a k.

(Dalje in konec.)

Morebiti so prinesli vjeti desertérji seboj duha „modernskih idej“, kajti dvignila je zdaj huda opozicija v zboru svojo glavo, in pokazala bobovskim oblastnikom močne rogove. Cvet te „radikalne“ stranke bilo je mlajše pleme fantov in novih gospodarjev, kateri bi tudi radi govorili in odločevali v srenjskih zadevah. Očete osupnila je ta poprej nevidena in neslišana prikazen, in nektere zgrabi pravična jeza. Šment si ga vedi, kakov bi bil konec tega pričkanja in prepiranja,

ako ne bi imel Bobovec moža, kakoršnega bi bilo dan danes treba v marsikterem deželnem zboru: groznega vekača! In ta ni bil nikdo drug ko bobovski mlinar, mesar in krčmar v eni koži: Lukež Kozel. Ta okrogli velikán razpel je zdaj svoja široka usta, in prevpil z oroslanskim glasom ves možki in ženski spol, kričé: „Tiho, jezike za zobe! Naj izrečejo oče župan prvi svojo misel!“ — Ves zbor odreveni in potihne, ko bi ga z vodo polil. Ali županu zvonile so mlinarjeve besede zelo sladko po ušesih. Stori tedaj skupščini v imenitnem govoru svoje predloge: naj bi se zoper nove napade sovražnikov oborožilo vse, kar je človečjega od desetega do šestdesetega leta (tedaj gotovo „allgemeine Wehrpflicht“); naj bi se podarilo petim junakom vsakemu po pet kokoši, dve puri in bokal repnega semena; naj bi se — — — tretjič?

Zastran vjetih Francozov Habzek ni vedel nobene umne povedati. Prva dva predloga sprejel je zbor „per acclamationem“, k poslednjemu pa je vpilo mnogo glasov: „Na kol z divjaki!“ Mnogo drugih kričalo je: „Pretepimo in spodimo jih tjè, odkoder so se priklatili.“ Dideldidajček pa je djal: „Nak, ne bodimo bedaki, če jih spodimo, vrnejo se morebiti kmalu z vso vojsko k nam nazaj. Čujte, mrcine redili so se zdaj z našimi purani, naj še pokusijo naš bob; dokler ne gré sovražnik iz dežele, podržimo jih v luknji! Potem pa jih pošljimo cesarju, gotovo nam bo za naše junaštvo podelil kak zlat križec, ali nas bo oprostil dač!“ Z veselimi „pravo“-klici sprejeli so Bobovčani ta nasvet, zvitemu lončarju pa se je dozdevalo skoraj, da že vidi na svojih prsih bliščečo svetinjo. S tem sklepom končal je zbor, in osoda vjetih deserterjev bila je odločena.

Mislím, da ti je, slovenski bralec, znana ona baža sočivja, ki jej pravimo bob; bob je na Slovenskem narodna jed in oblizek. Ko sem še pasel krave, moral sem ga pod streho spraviti vsak ubog dan precejšnjo skledo, če ne, bilo je za mene gorjé! Da, Slovenci imamo toliko boba, da ga mečemo dostikrat v steno, na priliko v liberalnem (!) graškem deželnem zboru. To žalostno národno jed, ustvarjeno le za debele močne želodce Slovencev, kako bi jo prebavil tenek olikan francozki želodec? Bila je tedaj najhujša muka in kazen jetnikom, ne mogel bi jim hudobnež Dideldidajček večé zmisлити.

Ko je postavila prvíkrat županovka pred brkaste deserterje veliko skledo mastno zabeljenega boba, se ga nobeden doteknil ni; al žugajoče puške in kose strazarjev podučile so jih, da tū ni šale, ampak da veljá: jej tiček ali pogini! Začnejo tedaj po skledi rovatí in počasoma požirati, pa gorjé — obotavljalo se jim je! Kaj je bilo neusmiljenim Bobovčanom za to mar? Ravnali so se po načelu: Kdor se med volkove podá, mora ž njimi tuliti. Hudo siljenje in strah za zdravo kožo storila sta, da so čez dobro uro Francozi skledo imeli prazno, — trebuhe pa preobložene — napete! In kakošni še so bili le nasledki tega obeda!! — V Bobovcu ni bilo pa nikoli toliko krohota in smeha, ko ta dan.

Drugo poldne pričakovali so jetniki nove jedi, toda ukanili so se! Prišla je sopet skleda debelega boba. To videče, popade jih jeza in obup. Jamejo rjoveti, kričati in divjati, da je naše vaščane obšla groza in so jih ukrotili le z največim trdom. Premagani in trdno zvezani brkači, spoznavši, da je prazen vsak upor, vzamejo slednjič sopet svoje žlice, in hitreje ko prejšnji dan, izpraznili so skledo. Enaka godila se jim je odsihmal vsako poldne, in čuda! čedalje bolje dišal jim je bob, — v štirinajstih dneh so mu bili popolnoma privajeni! To se je Bobovčanom jako dopadlo, in oledčali so jim žalosten stan v marsikterem oziru. Bobov-

čanke pa, ženice mehkega srca ko vse Slovenke, milovale so jih na tihem, in županova mlada Katrica, ktera jim je hrano kuhala, vtaknila je večkrat pod bob kako klobaso! Jezila se le je, da ni razumela besedice njih „barbarske špraha“; kajti rada bi šeptnila kteremu v tolažbo kaj na uho, kadar jim je prinesla polno skledo. Vzlasti na najmlajšega med njimi obrala je rada oči, in nekako čudno prihajalo jej je pri srcu, če se jej je klaverno nasmehljaj.

Prešlo je tako nekaj tednov, bobovski rod, boječ se novega napada, uril se je v orožji dan na dan. Toda žalibog! ni mu prišla več prilika, pokazati pred svetom svojo hrabrost. Kajti naglo počí glas, da je hudi Napoljon Bonokarte pobral šila in kopita z vso svojo vojsko, in se odkadil iz Slovenskega. „Prosta je dežela“, vriskalo in popevalo se je od Pohorja do izvoljenega sveta Čičev, in jek tega veselega glasú udaril še je le v bobovski kot. Obudil je v vsaki koči veliko radost, vzlasti očetu Habzeku odvalil se je zdaj težek kamen raz srce. Še isti dan sklenejo: jutri ob zarji odrinejo naj nasi rešitelji in junaki s svojimi jetniki proti onemu velikemu mestu, kjer je cesar domá, — proti Dunaju! Ta slednji večer pogostili pa so deserterje za slovó, ne z bobom, ampak s tolstimi gibanicami, ktere se jim gotovo niso ustavljale v grlu.

Veselo in ponosno, ko Savojardi medvede, gnali so naši korenjaki svoje nepovabljene goste iz Bobovca, in koračili proti mesticu C. Nikdo ni žaloval po njih, razun županove Katrice; hudobni jeziki trdili so celó, da je večkrat objokane oči imela. Morebiti da! — Vse vasi, skozi ktere so potovali, slavile so na glas junake, in poveličevalo je tisuč jezikov ime: Bobovec. Pa druga je bila v mesticu C. Tukaj obdajo jih kmalu cesarski vojaki, in zvedevši njihov namen, otmejo koj vjete Francoze, ter pokažejo njihovim gonjačem — brez zahvale in plačila — pot domú! Grozno razkačilo je to hrabre Bobovčane, — pa kaj jih je premoglo — pet zoper petdeset! Mislili so si: Glejte, tako plačuje svet, ter so se vrnili v svoje rojstno gnjezdo, — pobiti in ukanjeni. Zlatih križecev in oproščenja od dač čakajo pa še današnji dan, in bodo najbrž čakali do sodnjega dne. Bahajo se radi, da je cesar njihov dolžnik.

Zdaj tedaj veš, moj bralec, kaka se je godila Bobovčanom in njihovim jetnikom leta 1797. In če ti h koncu povem, da je ta dogodba — „mutatis mutandis“ — resnična, ali mi hočeš verjeti? Preden pa vržem pero iz rok, podam ti še nekaj, kar te bo gotovo po ušesih pošegetalo. Bob, oni zaničevan, zasmehovan, in vendar dober bob jedó za Slovenci dandanes najrajše Francozi. Kako pa to? Poslušaj me. Imenovani trije deserterji nesli so si za spomin iz Bobovca v žepih nekaj boba, s kterim so jih ondi tako mučili. Ko se vrnejo čez mnoga leta ti Francozi v svojo domovino, vsejali so nalašč bob na svoji zemlji, in čuda, rastel je tako lepo in obilno, ter sčasoma ljudem tako dopadel, da je postal v nekterih krajih narodna jed! — Piše mi nek znanec iz Pariza, da je zagledal unidan v veliki razstavi — čujte čujte! — tudi slovenski pofrancožen bob. Oj, če se mu podeli kaka „Preismedalja“, naj bi se vendar poslala našim Bobovčanom. Bogme, vredni je so, — ysi Slovenci se ponašamo ž njimi. Večna slava jim! Živeli pet sto let po večnosti.

„Bobovec ne bo izmrl,
Pred se bode svet podrl!“

Dopisi.

Dunaj 15. maja. (Čez Dunaj v Moskvo.) Snoči je bilo v „Slovanskoj Besedi“ na Dunaju vrlo zanimivo. Tamo si mogel viděti iskrene rodoljube, učene gospode,

muže, kteri leta i leta neutrudno dělaju na polju slovenosti slavjanske. Mnogo je bilo Slavjanov v „Besedi“ na Dunaju živečih, pa tudi cestujučih na narodopisnu razstavo v Moskvo, namreč Srbi iz Belogagrada, iz Banata, onda Horvati, nekoliko Slovakov i triji iz Slovenije. Pogovarjali smo se prijazno i po bratski vsaki v svojem narečju i razumeli smo se dobro, osobito, ako smo govorili po čase, po malu. Tudi se je prigodila nektera neobična. Tu sedita pri mizi jeden Srb i jeden Slovenec i se pogovarjata o uzajemnosti slavjanskoj v slovstvu i v jeziku i tu začne Slovenec klicati po imenu nekoga Srba, kojega domoljubje i spise izvrstne uže davno pozna i bi ga rad spoznal take po osobi. Zravno tega Slovenca sedeči Srb, s kojem sta se ravno pogovarjala, zapita: A šta čete, gospodine! Ja bi se rad osobno upoznal s tem gospodom, kojega po imenu kličem. A Srb odgovori: Onaj, kojega zovete, to sem ja, s kojem se upravo pogovarjete. Srdečno sta se objela. — Blizo tako je moralo biti pri prvih kristjanih, o kterih se bere, da su bili vsi jedne misli i samo jednoga srca. Dreve, dnes zvečera 15. maja se podamo po severnoj železnici na cestu k razstavi v Moskvo. V městu Preravi v Moravi pripeljaju se po železnici Čehi, Moravani i nekteri Slovaki i se budu k nam pridružili, pa onda s Bogom veselo dalje. Zdravstvujte!

Slovenec cestujuči v Moskvo.

V Buda-Peštu 11. maja. V. B. — Po mesečnem prestanku bode morebiti nekaj vrstic iz Ogerskega „Novicam“ po volji. — Al s čem naj začnem, da ne zabim kake važnejše reči? — 8. maja sta se presvitli cesar in cesarica v Buda-Pešt pripeljala; po vseh ulicah, kodar sta se peljala, bilo je ljudstva toliko, da se je vse trlo; nekteri kraji so bili sè žlahnimi cveticami okinčani, na primer: kolodvor v Peštu, železni most čez Donavo, vodna vrata v budinsko trdnjavo. — Čedalje bolj se Magjarov radost bliža svojem vrhuncu. In kaj bi ne, ker jim gre vse tako po volji. Na vse strani se delajo priprave za kraljevo venčanje (kronanje). Iz farne cerkve Matere Božje v budinski trdnjavi, v kteri se ima cerkvena svečanost kronanja obhajati, se vsi stranski oltarji odpravljajo, da ne bi potrebnega prostora zastavljali. — V Peštu, ravno pred mostom, se napravlja griček za kronanje (Krönungshügel). V obeh mestih (v Budi in Peštu) hišni gospodarji svoja poslopja čedijo, tlak po cestah in ulicah se popravlja, na priložnih krajih se napravljajo odri za gledalce, hišni posestniki in gostači za dan kronanja okna svojih stanovanj in balkone (mostovže) za veliko ceno ljudem prodajajo itd. itd. — Iz vsega tega se vidi, da se bode kar najbržeje praznovalo, ako ne nastopi kak nepričakovan zadržek. — Tudi trojedina kraljevina hrvatska ima pri kronanju v Buda-Peštu svoje zastopnike imeti. Kako, še danes Magjari ne vedó, vendar so si v svesti, da Hrvate dobijo pod svoje krilo, kakor so dobili Erdeljce. Al junaški Hrvat ni Erdeljec, in zato „magjarorszag“ ni še tako gotov, kakor ga si fantazija magjarska domišljuje. Smehljaje se Magjari ozirajo na avstrijske Slovane in Rumune, kteri se dvalizmu ustavljajo; očitajo jim, da so protivniki ustavnega življenja, protivniki kulture, protivniki cesarstva! Magjarski in magjaronski časniki črnijo Slovane, da se ozirajo v Moskvo, k barbarskim Rusom, da njim je slovansko pleme ljubše nego svoboda, nego prosto gibanje v konstitucionalni Cislajtanii. Kdor hoče o tej reči sam brati, kako magjarski časniki divjajo nad etnografično razstavo v Moskvi, vzame naj Deakov nemški časnik „Pester Lloyd“ od 9. maja t. l. v roke, ter naj čita članek z napisom „Friedensbotschaften“. — Magjarski časniki bi radi dokazali, da za hrvaški deželni zbor v